

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р СВЕТОСЛАВ АНГЕЛОВ КОСЕВ

за присъждане на образователната и научна степен “доктор”,
научна област 1. Педагогически науки,
професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по (Методика на
обучението по) изобразително изкуство,
СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ФАКУЛТЕТ ПО НАЧАЛНА И ПРЕДУЧИЛИЩНА ПЕДАГОГИКА
КАТЕДРА „ВИЗУАЛНИ ИЗКУСТВА“
дисертационен труд на тема
**"ДИГИТАЛНАТА ГРАФИКА В ОБУЧЕНИЕТО
ПО ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО"**

на Цвета Пламенова Петрова

Научен ръководител: проф. Буян Филчев

1. „Данни за дисертацията и автореферата”

Констатацията по отношение на фактологичната информация свързана с дисертационния труд е, че посочените в автореферата данни напълно съответстват с предоставените ми за рецензиране материали а именно: дисертационният труд е с общ обем от 278 стр., като 215 от тях са основен текст, а 63 страници са приложения към основния текст. Дисертационният труд съдържа 198 фигури, 3 схеми, 26 диаграми, 11 таблици, 2 видео-материала. Библиографията включва 127 литературни източника, от които 43 на кирилица, 55 – на латиница, а 34 – интернет ресурси. В допълнение са проучени нормативни документи от сферата на професионалното образование и обучение и каталози от изложби и графични форуми.

Според мен структурата на дисертационния труд напълно отговаря на изискванията за такова изследване. Основният текст е структуриран в увод, изложение в три глави, заключение и библиография. Изготвени са 11 приложения, онагледяващи и/или допълващи основния текст. В увода е посочен избора на темата, като е направена и обосновка на нейния избор. Актуалността на проблема е пряко свързана както с настоящото състояние на обучението по изобразително изкуство в училище, така и с евентуалните насоки в които трябва да се развива то.

Ясно фиксирани са обекта и предмета на теоретичното изследване, както и неговата цел. Във връзка с постигането на поставената цел са набелязани и съвкупност от научно-теоретични и практически задачи. Съставена е и работна хипотеза, която в последствие е доказана чрез системно изпълнение на поставените задачи. Тя е свързана със залагането на учебен модул в учебните програми на училищата по изкуствата.

Посочен е и контингентът с който ще бъде извършен експеримент, свързан с доказването на хипотезата на изследването.

В отделна секция са набелязани основните понятия и абревиатури, които играят основна роля в теоретичния труд.

Методите за изследване посочени в увода са разделени в две групи:

- Методи за събиране на данни – теоретично проучване, исторически метод, структурирано дълбочинно интервю, наблюдение, дискусия, педагогически експеримент – класифициран като основен, тестови въпросници, конференс.
- Методи за анализ на получените данни – качествени методи за анализ – феноменологичен анализ, анализ на съдържанието и количествен анализ.

Структуриран е и дизайн на изследването в четири последователни етапа.

Всяко едно от предприетите действия предполага високо качество на извършеното изследване.

Структурата на изследването, както беше посочено по-горе е организирана по следния начин –увод и три глави. Първата от тях е отредена за разглеждане на обобщаващия термин дигитално изкуство. Представени са предпоставките за появата на дигиталната графика. Още в началото на тази глава е отделено внимание на термините съпътстващи развитието на дигиталното изкуство като: CGD графика, фотомеханичен печат, дигитална фотография и др. В тази връзка е разгледан и още един съществен фактор за появата на този вид изкуство, а именно софтуерните продукти за обработка на изображения.

Забележка: На стр. 25 в частта където се характеризира новостта при дигиталната революция е употребена думата „книга“ в малко неясен контекст според мен.

В първа глава е обърнато и подобаващо внимание на форуми и събития, които са свързани с изяви на компютърно генерирани изображения.

Във втора глава дигиталната графика е разгледана като предмет на образователни изследвания. В началото дисертантът проучва глобалното общество, глобалното образование и ролята на дигиталните технологии в него. В последствие фокусът пада върху училището като институция, нуждата от художествено образование и неговата структура в българското училище. Обърнато е внимание на интеграцията на информационно-комуникационните технологии в обучението по изобразително изкуство. Подробно е разгледано и състоянието на българското образование в настоящия момент и промените, които настъпват в резултат на все по-неблагоприятните за обучението по изобразително изкуство „нововъведения“. Направен е паралел между училищата в които се изучава изобразително изкуство в качеството му на профилирана подготовка и тези с професионална подготовка. По отношение на първите е направен и особено удачния извод, че „Един от съществените проблеми на Новия закон е именно липсата на профилирана подготовка в първи гимназиален етап и появата ѝ във втори.“ В тази глава по удачен начин са констатирани и изброени основните проблеми на Професионалното образование и обучение.

*Забележка: На стр. 121 в последното изречение на т.9.2 има нужда от уточняващ смисъла елемент „След успешното полагане на изпитите **средното образование** се удостоверява с диплома за **средно образование** ...“*

Трета глава озаглавена като „Експериментален модул“, включва 4 урока по дигитална графика в специалната подготовка на професионално направление „Художник-график“. Там е изведена концепцията за учебен модул, както и диагностичните инструменти за оценка, създадени за нуждите на модула. Хронологично са представени всички етапи на дидактическия експеримент – проучванията на терен, предварителният и същинският експеримент. Резултатите от входящата, междинната и изходящата

диагностика са онагледени със схеми и диаграми. Направен е количествен анализ на развитието на художествено-творческата дейност на учениците в рамките на формиращия експеримент. Според докторанта Цвета Петрова изследването на терен е от значителна важност за този труд, което по мое мнение е проведено успешно въпреки наложените отклонения от първоначалния план по обективни причини.

Добро впечатление прави солидното подкрепяне на изследването с изводи, което го прави особено добре аргументирано и полезно за целите на обучението по изобразително изкуство в глобален мащаб. Удачна е и констатацията, че учебните планове и програми се нуждаят от честа актуализация поради динамиката в използването на различни изразни средства от технологично естество. Представените диаграми ясно показват прогрес в резултатите и са индикатор за успешно проведения експеримент. Ясно изразени са и индикаторите за оценка на проведените дейности, което е добър показател за обективност при оценяването.

Доказването на хипотезата е подкрепено с извода, че „Залагането на учебен модул по дигитална графика в учебните програми на училищата по изкуствата и по културата довежда до по-цялостно и задълбочено познание по учебния предмет, актуализира учебната програма и повишава нивото на професионално образование в тази сфера.“ с който извод бих се съгласил.

В последствие изследването е подкрепено с резултати в научно-теоретичен аспект, резултати в практически аспект, изводи на базата на теоретичното изследване и практически изводи на базата на резултатите от проведеното емпирично проучване.

В заключителната част са обобщени постигнатите резултати, представен е приносът в теоретичен и в практически аспект и са разгледани възможностите за развитие и усъвършенстване на учебния модул в бъдеще.

Изготвени са 11 приложения, които допълват или онагледяват различни части от дисертационния труд.

След подробно запознаване с материалите за рецензиране мога да заключа, че дисертационния труд е оригинално авторско постижение.

Методиката на изследване е разнообразна и е довела до категорично постигнат резултат.

В допълнение мога да заключа, че автореферата е коректен по отношение на дисертацията.

4. „Научни приноси”

Мога да се съглася с по-голямата част от декларираните в края на дисертацията теоретично, научно-приложими приноси.

По отношение на първото изречение обаче **„В рамките на дисертационния труд са обобщени и представени предпоставките за появата на дигиталната графика.”**, ще си позволя да изразя съмнение, тъй като в последните десетилетия се появиха теоретични разработки на тема дигитални технологии и изкуство. В повечето от тях се изследват и предпоставките за внедряването на технологиите в изобразителното изкуство. Ако акцентът на автора е термина „дигитална графика“ то това трябва да се уточни.

По отношение на останалите пунктове в приносите изброени по-долу мога да изразя съгласие.

Конкретизирана и класифицирана е същността ѝ. Дигиталната графика е представена в своята технологична и идейно-философска рамка. Представена е авторската гледна точка на дисертанта, който се позовава на научни изследвания и публикации в сферата;

Селектиран, проучен, обобщен и анализиран е богат теоретичен материал, предимно от чужди автори – научни текстове, които до момента не са публикувани на български език;

Осъществен е контакт с голям брой действащи творци в сферата на дигиталната графика, които вземат участие в дълбочинно интервю, проведено от дисертанта. Резултатите са обобщени, анализирани и представени в дисертационния труд;

На базата на действащите към настоящия момент нормативни документи е разработен и апробиран учебен модул, който предлага въвеждането на дигиталната графика като част от предмета „Графика“ в ПОО (училищата по изкуствата и по културата). По експериментален път е

доказано, че дигиталната графика спомага развитието на учениците в художественотворчески план, актуализира професионалната подготовка и подготвя професионални кадри, отговарящи на съвременната действителност;

Постигнатите резултати са популяризирани чрез научни публикации и организирането на форум – включващ изложба на дигитални графики и кръгла маса по темата.

5. „Публикации и участия във научни форуми”

Избрани са три публикации по темата на дисертационния труд а именно:

Статия „Дигиталната графика – същност, характеристики, тенденции. Количествен и качествен анализ на интервю, проведено с утвърдени творци в сферата“, публикувана в Електронно списание за наука, култура и образование на ФНПП, бр. 1, година 2014.

Статия „Компютърът като инструмент на художника-график“, публикувана в публикувана в Електронно списание за наука, култура и образование на ФНПП, бр. 3, година 2015.

Статия „Място и значение на компютърно-генерирания дизайн. Резултати от кръгла маса на тема: “Дигиталните технологии в графичното изкуство: граници и възможности, теория и практика“, публикувана в публикувана в Електронно списание за наука, култура и образование на ФНПП, бр. 4, година 2015.

Предполагам, че броят им е достатъчен за правилно протичане на процедурата.

6. „Заключение” След обстойно запознаване с качествата на предложения ми за рецензия дисертационен труд на тема "ДИГИТАЛНАТА ГРАФИКА В ОБУЧЕНИЕТО ПО ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО" на докторант Цвета Пламенова Петрова мога да заключа, че изследването притежава необходимите качества за присъждане на съответната образователна и научна степен.

Освен дребните забележки изброени по-горе мога да дам още една препоръка, която е свързана с приложение 10 към глава I, речник на основните термини. Един от термините в речника е пиксел, който е дефиниран с едно изречение, което го прави непълно и отчасти неточно, тъй като освен физическа характеристика пикселът има и логическа такава, която има превес над първата. Препоръчвам уточняване на причината за използване само на физическата, а именно, че за целите на дисертацията другата няма съществено значение. По отношение на термини, като вектор, фрактал, CAD и др., които се използват основно при компютърните технологии и точните науки, може да се помисли за подобен подход.

Направените препоръки не засягат по никакъв начин общото впечатление от свършената работа, а то е много добро. Освен това считам, че с този труд могат да се запознаят и по-широк кръг от хора свързани с образованието като цяло, тъй като в него са разгледани основни проблеми, свързани с настоящото състояние на българското образование.

Считам, че представеният за рецензиране дисертационен труд на тема "ДИГИТАЛНАТА ГРАФИКА В ОБУЧЕНИЕТО ПО ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО" отговаря на изискванията на Закона за РАСРБ и му давам обща положителна оценка.

Предлагам на колегите от уважаемото научно жури да бъде присъдена образователната и научна степен "доктор" по научна област 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по (Методика на обучението по) изобразително изкуство на докторанта Цвета Пламенова Петрова.

Доц. д-р .Светослав Косев
(подпис)

29.05.2017 г.

В.Търново